

LIBRIS

We know
books

CORNELIU FILIP

AMERICA sub SPECTRUL TERORISMULUI

(Consemnări de călător în S.U.A., Canada și Mexic)

Editura AXA, 2004

CUPRINS

NEW YORK-UL DUPĂ ATENTATE.....10

• *Cum am trăit evenimentele din 11 septembrie 2001!? • „În pofida tuturor temerilor, totuși sosesc!” • Surpriza din avionul pentru New York • Și cea de pe aeroportul din Montreal • Alarma cu bombă la New York ne mai ține pe pământ canadian • Suspans în aeroportul "J. F. K. • O întrebare trăsnită și un răspuns pe potrivă: „De ce am venit în America? Ca să văd dacă la voi în America se și muncește?” • Gazda mea, dr. Cristian Răchițan și periplurile sale • New York-ul și „orașele” sale! • Bayside – zona rezidențială! • Americanii nu prea pierd timpul în bucătărie • Restaurante și „sorcova” aniversară! • Și milionarii recuperează sticle goale! • Manhattan-ul – o insulă cu zgârie nori! • Mărturii de la locul unde a fost World Trade Center • Te Deum la catedrala „St. Patrick” și teama vizitatorilor • Exod al unor new-yorkezi • Empire State Building s-a reîntronat, dar și.... vândut! • Drum fără popas până la Statuia Libertății • „Dacă Egiptul este un dar al Nilului, atunci New York-ul a ajuns ce este datorită portului său!” • Poduri și tunele • Prin ce se individualizează Central Park! • Surprizele de la Metropolitan Museum • Câte ceva despre românii din New York • Mărturiile unui elev român, martor al tragediei de la World Trade Center • Poem pentru cei dispăruți.*

SPRE PHILADELPHIA ȘI WASINGHTON D.C.**PE URMELE ISTORIEI34**

• *Un drum cu cartea de istorie • Avion prăbușit în cartierul unde locuiam și telefoane îngrijorate acasă • Începuturile „epopeei” și quakerii • Experimentul lui W. Penn – o șansă ratată!? • Philadelphia – port la 150 km de ocean! • La mormântul lui B. Franklin, lângă casa quakerilor • Locul de naștere al drapelului S.U.A. • Orașul vechi – muzeu în aer liber • Declarația de Independență și Clopotul Libertății • Avatarurile războiului • În politică „interesul poartă fesul” și pe alte meridiane • Prezențe poloneze • Anii tulburi ai păcii • Constituția S.U.A. – primul exemplu de federalism aplicat • Cele două surprize din Philadelphia de azi • Washington, nume comun pentru 121 orașe și un stat american de lângă Pacific! • Arhitectul noii capitale a fost concediat, dar proiectele sale s-au concretizat după aproape un veac • Coloana Capitolului și Obeliscul – ca o bârnă de hotar • Cortul indian de pe peluză • Casa Albă, bine păzită după atentate • De unde-i vine numele! Și la Washington D. C. e un kilometru zero! • Capitala n-a mai cunoscut razboi și*

incendii din 1814. De aceea explozia de la Pentagon a reverberat atât de puternic în conștiința poporului american! • Prezențe latino-americane • Apus de soare la Memorialul lui Abraham Lincoln • Dimineața la Washington printre trecătorii mai mult ori mai puțin grăbiți!

CU „OGARUL CENUȘIU” (GREYHOUND)

DE LA ATLANTIC LA PACIFIC..... 50

• Abonament la « greyhound » pentru 45 de zile • White trashes = gunoaietele albe!? • Reguli ale traiului și autobuzele « Greyhound » • Alt sistem de măsuri și prețuri la benzină • Cea mai mare surpriză-o vizită: întâlnirea cu americanii grași și obezi, adică 55% din populația adultă!? • Controale la frontiera canadiano – americană • Chicago fără gangsteri și împușcături • Dar cu bănci a la Funar! • Metropola, port la o "mare interioară" și bursa mondială pentru carne și cereale • St. Louis – orașul de confluență a două fluviu • Tranzacția în dolari a Împaratului Napoleon I • Alte cumpărări de teritorii de către S.U.A. • Întâmplări în fapt de seară și de ce am fost atât de bucuros la întâlnirea cu prietenii mei din Missouri!! • În Oklahoma „starturi” pentru pământ pe „Calea Lacrimilor”! • Dar și mormântul victimelor atentatului din 1995 • Lung e drumul spre Amarillo!, cântat de Elvis Presley • La Colorado Springs vânt și frig • Denver, orașul „căutătorilor de aur și argint”! • Traversând munții Stâncoși, când toamna, când iarna • Și în America am întâlnit oameni necăjiți! • Reno, capitală a deșertului Nevada • La Sacramento, demonstrații ale pacifiștilor • Ce înseamnă să exclami, nu Pământ! ci Marea, Pacificul!

SAN FRANCISCO – MON AMOUR!..... 78

• Spaniolii au venit primii, iar limba lor se vorbește acolo și azi • O duioasă poveste de dragoste la Yerba Buena, cartier al San Francisco • Podurile metropolei • Un omuleț, Joseph Strauss a proiectat uriașul Golden Gate • Pădurea ecuatorială, milenară, la marginea metropolei • Seqmora și Red Wood, catarge pentru corăbii • La Oakland, seara, întâlnire insolită cu J. London și „Colț Alb”! • Un mic « cutremur de pământ » trăit la familia Neacșu • Teroarea atentatelor mai puternică decât cea a cutremurelor • În cel mai mare parc urban din S.U.A., întâlniri surpriză cu Budha, Don Quijote și Generalul Grant • Prin San Francisco cu celebrul tramvai, dar și la pas • La vestita închisoare de pe insula Alcatraz e azi parc de recreere! • La fosta piață de pește e acum o colonie de foci – lei de mare, care țin „discursuri”! • Minunile de la Yosemite Nat. Park, dar și de la Silicon Valley, Los Labos și Carmel!

HAWAII – UN MIRACOL ÎNTRE PARADIS ȘI INFERN..... 93

• Atentatele din 11 septembrie și efectele lor asupra turismului din Hawaii • Waikiki – un paradis al turiștilor • Călătoria cu avionul ca navetă între insule • Mister George și reclama • Ghidul Kauna, hawaiian care nu poate să tacă! • Memento la Pearl Harbour • Educația patriotică la americani • Pe locurile unde s-au filmat exterioarele de la „Jurassic Park” • Vizită în insula vulcanilor

activi • Pași prin craterul uriaș, prin jungla veritabilă, dar și pe torente de lavă abia solidificată • Orhideele la ele acasă • James Cook, primul european ajuns în arhipelag, ucis într-o încăierare cu băștinașii • Monumente ale ultimului rege din S.U.A.! • Hawaii – cel de-al 50-lea stat al S.U.A.

ÎNTRE REALITĂȚI ȘI ILUZII- ITINERARIU PRIN LOS ANGELES, HOLLYWOOD, LAS VEGAS ȘI GRAND CANYON.....108

• *Întâlniri cu Oceanul între Santa Monica și Veneția!?* • *Dar și pe insula Balboa* • *Hollywood – o carte de vizită cu superlative* • *Primii săi locuitori au fost mormonii antialcoolici* • „*Marele mut*” și *noul său destin* • *La Bel Air - vile, staruri și dolari* • *Bacșiș pentru ghid în stil oficial american* • *Los Angeles, kilometrul zero al istoriei sale = Pueblo* • *Ordine și disciplină la Gara Centrală* • *Little Tokyo din L.A.!* • *Centrul de spectacole și premiile Oscar* • *Disneyland-ul sau plăcerea de a redeveni copii* • *Walt Disney și Mikey Mouse braț la braț* • *Las Vegas, altă fabrică de vise, dar pentru adulți* • *Acolo unde „plouă cu bani, ce nu crește?”* • *Strada acoperită feeric, cazinouri non-stop și restaurante pentru „o burtă de mâncare”!* • *Căsătorie rapidă la Las Vegas, chiar cu amanta!* • *Centenarul căii ferate prin Marele Canyon* • „*Atac banditesc*” la cerere! • *Canyon-ul – o pustietate geologică magnifică, făurită în vreo două miliarde de ani!!*

TRAVERSÂND TEXAS-UL SPRE COASTA DE EST.....122

• *Un drum arid și Observatorul astronomic unde a fost descoperită Planeta Pluto* • *Ghiniioanele de la Phoenix-Arizona* • *Și ore de nesomn în autogara din El Paso* • *Texas-ul – un stat federal cu o suprafață triplă cât a României, dar populația cât jumătate* • *Un deșert de altitudine, lung de 800 km, la vest de El Paso* • *Sondele de petrol, ca certificat de prosperitate a unor dealuri aride* • *San Antonio – un loc unde m-aș întoarce!* • *Câte ceva despre anii de Independență a statului Texas (1836 – 1845)* • *Houston – a patra metropolă, tipic americană* • *Actul său de naștere are înscris anul 1836* • *În Piața Primăriei, o formă inedită de protest contra homosexualității!* • *Vaca și cosmonautul, două embleme ale Houston-ului* • *Să obții cetățenia americană nu este o formalitate!* • *Galveston, port al piraților, dar și a doua poartă de intrare a emigranților în S.U.A.* • *Obiceiuri pentru noaptea de Halowin, în transmisie la Radio România Actualități* • *La Dallas fără familia Ewing* • *Pe locurile unde a fost asasinat președintele J. F. Kennedy* • *O colib din lemn - prima clădire ridicată la 1836* • *Momentul cu turma de vaci și cow-boy – cel mai întins ansamblu statuar din bronz, din lume* • *Un ultim popas – New Orleans, locul de naștere al jazz-ului* • *O noapte în French Quarter.*

CANADA FRUNZEI DE ARTĂR.....136

• *Drum spre Canada* • *De ce canadienii nu s-au integrat în S.U.A.?* • *Controale stricte la frontieră* • *Etapele stabilirii frontierei americano – canadiene*

INSULA MONTREAL!!	138
• <i>Nadia – eroina Olimpiadei de la Montreal!</i> • <i>Casino – ca un Transatlantic eșuat</i> • <i>Magazine pentru 1 dolar</i> • <i>„Musafiri” roșii și hrăpăreți!</i> • <i>Cum am descoperit că Montreal-ul e o insulă!</i> • <i>Catedrala la „concurență” cu Vaticanul</i> • <i>Concert pentru ...clopote!</i> • <i>Kilometrul zero și foamea de istorie</i> • <i>De-ale francofoniei</i> • <i>Impotența o problemă!</i> • <i>Metroul și automobilisții</i>	
QUEBEC – POLUL FRANCOFONIEI	146
• <i>Quebec – „Gibraltarul Canadei”!</i> • <i>Gara și Castelul construite de.... Căile ferate!</i> • <i>Atmosferă pariziană</i> • <i>Surprizele Muzeului Americii Franceze</i> • <i>Quebec, ca loc de întâlnire pentru Roosvelt și Churchill</i> • <i>Zidurile inutile ale Citadelei</i> • <i>O bătălie care a schimbat cursul istoriei locurilor</i>	
OTTAWA—O CAPITALĂ ÎNTRE DOUĂ MALURI, SPRE A LE UNI	152
• <i>Ottawa – o capitală între două maluri spre a le uni</i> • <i>Când și cum s-a prins frunza de arțar pe drapelul canadian!</i> • <i>Mișcarea feministă în colina Parlamentului</i> • <i>Cu o ziaristă canadiană despre atentate</i>	
KINGSTON – UN OXFORD CANADIAN	156
• <i>Kingston – un Oxford canadian</i> • <i>Un oraș al militarilor și studenților</i> • <i>Tricolorul românesc și campusul studențesc</i> • <i>Locuitorii temporari: deținuții!</i> • <i>„Bombardier”-ul canadian și metroul bucureștean</i>	
TORONTO	159
• <i>Toronto s-a numit inițial York</i> • <i>Cum au „vopsit” cei din Toronto „Casa Albă” de la Washington D. C.!!</i> • <i>Cel mai înalt turn din lume și blocul „București”</i> • <i>Minorități sexuale și Mafia rusă</i> • <i>Primăriile metropolei</i> • <i>Inaugurarea primei școli românești</i> • <i>Primele două reguli ale emigrantului</i>	
NIAGARA – MY LOVE!	164
• <i>Viteză și poluare pe autostradă</i> • <i>Niagara în date comparative</i> • <i>Două din atu-urile Niagarei</i> • <i>Jocuri de noroc în Casino</i> • <i>Ultima noutate – vinuri de Niagara.</i>	
SECVENȚE MEXICANE	166
CIUDAD DE MEXICO – O METROPOLĂ POPULATĂ CÂT TOATĂ ROMÂNIA	166
• <i>Cum s-a ajuns să am rude în Mexic!</i> • <i>Mexic-ul ca un con al abundenței!</i> • <i>Iar capitala „plutind” pe o mlaștină?!</i> • <i>Farmecul străzilor și oamenii lor</i> • <i>Statuile metropolei</i> • <i>Paseo de la Reforma, Columb și ultimul împărat aztec</i> • <i>Pentru mexican cuceritorul cartez nu există?!</i> • <i>Comorile de azi din Centro Storico</i> • <i>Parcul Alamedo și Benito Juarez, primul președinte cu sânge indian</i> • <i>Amintiri despre arta mexicană: Rivera, Siqueiros și Leon Troțki!</i> • <i>Câte ceva despre bucătăria mexicană</i> • <i>Dansuri rituale aztece în fața Catedralei catolice</i> • <i>„El dia de los muertos” – un alt „halowin”?!</i> • <i>Surpriza întâlnirii cu W. Churchill!</i> • <i>Mexicanii de azi, ultimul lor împărat aztec, dar și cel Habsburgic împușcat!</i> • <i>Parcul central (Chapultepec) în zi de duminică</i> • <i>Pelerinaj la Nuestra Senora de Guadalupe, patroana țării</i> • <i>Gazda mea în decor de telenovelă.</i>	

TEOTIHUACAN SAU SCHELETUL UNOR IMPERII 178

- Piramidele de la marginea capitalei în ziua Sărbătorii naționale a Tuturor Martirilor
- Tainele din „Cetatea zeilor” rezistă toamna în „buricul lumii”
- Între cele două piramide, asemănări și deosebiri față de cele egiptene
- În vârful, ca pe-o treaptă spre cer
- Aztecii, al cincilea ciclu solar și venirea lui Cartez, tot atâtea mistere
- Ceremonii sângeroase din zilele de glorie
- Mexicani nu se mai bucură de moarte precum strămoșii lor azteci
- Cât de glumeți pot fi mexicanii?!

QUERENTARO – UN ORAȘ PĂSTRAT DIN SECOLE TRECUTE 182

- Toamna în provincie, porumb și fasole ca acasă în România!
- Pietre semiprețioase și „jocul cu mingea” al zeilor
- Oraș sub protecția UNESCO!
- Primul șoc: apeduct roman acolo în Mexic!!
- „La noi în Querentaro, totul e centru istoric”!!
- Noua Spanie, orașul Reginei
- Soția primarului, „Carregidara” și proclamarea Independenței!
- Ciudad – Universitaria
- Locul de execuție a Împăratului mexican Maximilian de Habsburg
- De ce hulesc mexicanii de azi cea mai celebră piesă a Muzeului regional!
- Construcțiile Mexicului s-au făurit la Querentaro!
- Don Jose Manuel și opinia sa despre mexicani și români. Noi suntem două extreme, două bariere ale latinității!

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE 189

THE NEW BABEL 189

NOUL BABEL 191

avion la cursa TAROM, București-New York, via Montreal, iar în acel „marți neagra”, cum i s-a mai spus, m-am aflat la Ambasada Canadei la București. În jurul orei 16.00 (ora 9.00 la New York) tocmai am ieșit bucuros, cu viza canadiană înscrisă în pașaport, alături de cea pentru SUA. A doua zi mi-am propus să obțin și pe cea mexicană. Deci! preparativele mele se găseau în faza finală. Pe biletul de avion era înscrisă, clar, data decolării: 28 septembrie. Cu alte cuvinte, în numărătoarea mea inversă, mai erau doar două săptămâni! Abia am reușit să ajung la sediul Societății Române de Radiodifuziune și chiar din holul de la intrare, am început să fiu și eu martorul imaginilor apărute subit pe ecranele televizoarelor, care au înmărmurit întreaga planetă. Pentru colegii de la „camera știrilor”, pentru crainici, a fost o seară și o noapte de neuitat pentru toată viața.

Derularea evenimentelor este deja atât de cunoscută. Pentru noi, în România, a fost o seară și o noapte în care am stat mai mult în fața televizoarelor încercând să înțelegem ce s-a întâmplat și se petrece în continuare, sub privirile uimite ale miliardelor de oameni de pe planetă. A doua zi m-am întâlnit cu o familie de prieteni, români americani. Firește că erau răvășiți de cele întâmplate în „State, acasă”. Și pentru prima dată, mi-am spus că sunt îngrijorați de statutul lor de cetățeni americani, mai ales că fiul se afla undeva prin nordul Africii. Se întrebau și ei de ce s-a adunat la unii oameni, atâta ură față de SUA și, chiar de ei, ca cetățeni americani? De ce au trebuit să moară atâția americani, neimplicați în vreo politică, acolo, în cele două turnuri care s-au prăbușit ca niște cărți de joc? Doamna chiar se întreba: de ce totul s-a declanșat pe teritoriul american, implicit cu concursul chiar al unor americani, indiferent că au alte origini etnice sau convingeri religioase?

În pofida tuturor întrebărilor fără răspuns și a temerilor! m-am gândit că în două săptămâni, până la data plecării mele, lucrurile vor reveni la normal, în plus voi avea șansa să văd la fața locului reverberația atentatelor teroriste asupra lumii de peste ocean. Diversi prieteni sau cunoscuți au încercat să mă convingă să amân plecarea, dar mi-am păstrat programul la care lucrasem cu multe luni mai înainte, comunicându-le prietenilor mei din SUA, Canada și Mexic, că totuși sosesc! Pe 12 septembrie m-am dus la Ambasada Mexicului pentru a avea în pașaport și cea de-a treia viză. Două tinere de la ambasadă m-au primit foarte amabil, mi-au verificat toate actele, dar s-au scuzat că nu mi se poate acorda viza pe moment, deoarece frontiera dintre cele două state fusese închisă. Dar, să nu-mi fac probleme, căci în câteva zile, speră, se va rezolva totul. Am lăsat acolo pașaportul, urmând să-l recuperez în ajunul plecării. Și așa am făcut. Pe 28 septembrie 2001 am decolat de pe aeroportul internațional Otopeni.

Conform noilor prevederi regulamentare! ajung la aeroport cu trei ore mai devreme, controlul fiind mult mai amănunțit. Mă conving de aceasta pentru că mi

se „sechestrează” cele două baterii mici de la mini-casetofonul profesional „Panasonic”, urmând să-mi fie returnate la destinație, ele urmând să călătorească puse într-o pungă de hârtie, înregistrată și depusă într-un container special. Pentru mai multă securitate, doar eram după atentate! Înainte de a urca în avion, în holul de așteptare, am o primă surpriză ... plăcută!

Apare cu întârziere (de o oră! -sâc!-) preotul și poetul Theodor Damian, concitadin de-al meu, dar stabilit dinainte de 1989 la New York. Doream să-l vizitez în zilele următoare și când colo, dau de el acolo unde totuși nu mă așteptam. Ca să vedeți ce înseamnă „simple coincidențe”!? El venise o „fugă” până la Neptun, unde a avut loc o întâlnire a scriitorilor din țară și din diaspora, câte 80 din fiecare parte și, fapt apreciat ca pozitiv, un nou început, n-a fost nici un oficial și s-a evitat să se mai facă politică.

El e învățat cu acel „salt” aviatic transatlantic care durează circa 12 ore. „Să încercăm să supraviețuim”, mă îndeamnă preotul Damian. „În avion obișnuiesc să citesc, scriu, dar și dorm. Sunt șapte fuse orare de „pășit”, dar le trecem ...”, sună încurajător povăța sa. Nu se putea să nu-l întreb: unde a fost în „marțea neagră”?

„Eu predau la un colegiu particular situat în apropiere de World Trade Center. Le vedeam din fereastra clasei. Erau acolo, firesc, cum era și cerul, senin sau noros, plângând cu stropi de ploaie sau fulgi răzleți. Acum nu mai sunt și nu-mi vine să cred! Iar marți, e ziua mea liberă, adică nu am ore acolo, așa că n-am văzut prăbușirea lor. Poate că a fost mai bine! Pentru sufletul meu, tot acolo au rămas.”

Avionul, un Airbus 310, „Moldova”, înaintează perseverent spre apus, parcă fugind de noaptea lăsată acasă, în România. Trăiam cu o anumită înfrigurare prima mea întâlnire cu lumea nord americană. Gândul m-a dus la cartea lui Romulus Rusan, volum care a făcut vâlvă la apariția sa în urmă cu un sfert de veac.

Cititorul român a putut descoperi din nou ... America! O altă Americă, diferită de cea din propaganda oficială, de la noi ori de la ei, inclusiv cea pe care o vedeam transpusă pe pelicule cinematografice venite de peste ocean. Era acea „Americă adevărată”, cum a definit-o chiar autorul, iar cititorul nostru avea nevoie tocmai de această Americă. Și cred că are nevoie și acum! Aș putea spune, cu atât mai mult, cu cât imaginile, repetate obsesiv în producțiile de la Hollywood, ne prezintă o Americă doar a prosperității, a violenței, a celor care lucrează doar în birouri, în afaceri.

Cu un an înaintea călătoriei, când am decis să trec Atlanticul, un prieten din SUA m-a întrebat tranșant: „Și ce vrei să vezi la noi!” I-am răspuns la fel de direct: „Să văd dacă la voi, în America, se și muncește! Unde și cum?” S-a uitat la mine ca la un extraterestru așa că a trebuit să mă explic: „În filmele văzute de la voi n-am întâlnit deloc oameni care să lucreze într-o fabrică, o uzină, căci

automobilele voastre se fabrică și pe teritoriul american, nu doar la filiale!? În filme ni se arată numai hale industriale părăsite, unde vin să se bată și să se împuște băieții răi cu cei buni, ca în final să apară și mașinile poliției...!”

„Atunci te aștept la mine, în San Francisco, să-ți arăt cum se construiește, cum remodelăm zona portului Oakland, unde muncesc eu de ani buni!”, mi-a răspuns, ca invitație, prietenul meu. Și avea să se țină de cuvânt!

Având în minte lectura cărții „America ogarului cenușiu”, mi-am propus să străbat acea țară-continent, nu survolând-o, cum se obișnuiește, în secolul vitezei, ci să pornesc gospodărește, cum se spune, pe șosele, spre a vedea și cunoaște cât mai mulți oameni și locuri, care împreună, formează America. Cea adevărată sau, mai degrabă, mai corect spus, un tronson semnificativ al ei, de regulă, omis de cei care filmează și interpretează SUA. În plus, cum au reacționat și comentează oamenii simpli, cele petrecute la ei acasă în acea fatidică zi de 11 septembrie 2001?!

Avionul își continua neperturbabil zborul; mă uitam pe harta afișată pe ecranul televizoarelor din incinta atât de încăpătoare, urmărind dunga cea roșie care marca drumul parcurs. Mă uitam și la ceasul meu. În țară, acasă, s-a lăsat deja noaptea, dar noi înaintam spre ... dimineața care abia se năștea.

A apărut, dincolo de hublouri, atât de mult așteptatul ... pământ! Dar cel al Canadei, sub noi defilând aglomerația urbană, tăiată de apele impresionante ale fluviului St. Laurent, a Montreal-ului. Chiat de la aterizare m-a frapat ... bilingvismul, inscripțiile scrise în engleză și franceză.

Cam jumătate din pasageri au coborât. O familie, cu părul alb, atât bărbatul, cât și soția, au răsuflat ușurați, exclamând într-o românească cu ușor accent: „Iată-ne și acasă!” A coborât și echipajul, inclusiv stewardesele, venindu-le schimbul. Alți pasageri n-au mai urcat. Ne găseam la doar o oră de zbor de New York! Iar mașina e mai la îndemână, mai ales după tragediile celor patru zboruri din 11 septembrie. Și totuși, în loc de o oră, cum era planificată, escala noastră canadiană s-a prelungit la ... patru ore!

Când să redecolăm am primit vestea că aeroportul new-york-ez J. K. Kennedy este momentan închis. S-a produs ceva agitație printre călători. O doamnă a făcut o criză de nervi, a izbucnit în lacrimi, sătulă de atâta timp petrecut în avion. Cu greu au reușit să o calmeze însoțitoarele de bord. Ne întrebam și noi ce s-o fi întâmplat și cât vom rămâne acolo, la Montreal? Oare ce gândesc și ce știu în plus cei care ne așteaptă acum la destinație! N-aveam răspunsuri și așteptarea devenea și mai grea. După cele văzute pe ecran cu două săptămâni înainte, îți poate trece prin minte orice! Cele întâmplate la 11 septembrie te îndemnă să gândești că orice poate deveni posibil! În cele din urmă am răsuflat ușurați când ne-am văzut din nou ... în aer!?

La New York am fost, poate, primul avion care a aterizat după o pauză de circa trei ore! Abia atunci am aflat că întreg traficul a fost oprit datorită unei alarme, că în turnul de control ar urma să explodeze o bombă! Din fericire, a fost o alarmă falsă, dar!după cele petrecute cu doar două săptămâni mai înainte, trebuia să verifici orice sesizare!

A apărut însă o altă problemă. Am avut parte de un alt moment de suspans! În hol, la ieșire, nu ne aștepta nimeni!

Erau câteva mici pancarde pe carton, pentru „Natașa din Tașkent” sau „Lilia din Erevan”. Faptul că mă aflu împreună cu preotul Damian (chiar dacă soția sa nu apăruse), era pentru mine un punct de sprijin, în acea lume nouă și complet necunoscută. Vă dați seama cât m-am bucurat când l-am văzut pe doctorul Cristian Răchițan, gazda mea new-york-eză!/? Era însoțit de cei doi nepoți și Alina, secretară la cabinet și soferiță. După circa un minut a apărut și soția preotului Damian cu fiul, așa că momentul de derută a trecut.

Am aflat de la gazdele mele că pentru ele stress-ul a fost la fel de mare, neștiind cât timp va rămâne aeroportul închis, iar avionul nostru se plimbă prin jurul metropolei ori a primit permis de aterizare pe un alt aeroport?! S-au plimbat prin zonă și!zărind avioane care se îndreptau spre piste de aterizare, au venit să vadă ce se mai întâmplă.

Când ne-am îmbarcat în mașina aflată în parcare din fața „J. K. K. ...”, dornic să păstrez în amintire primele imagini de pe pământ nord-american, mi-am scos repede din bagaje camera video și am început să filmez. Am reușit să surprind doar câteva cadre, pentru că un bărbat, care venise și el cu mașina după oaspeți, m-a atenționat că e interzis filmatul ori fotografiatul în zonă, mai ales că mașini speciale, cu însemnele „security” patrolau prin zonă. A fost o primă avertizare de care a trebuit să țin cont pe întreg parcursul periplului meu în Lumea Nouă!

Am locuit la New York câteva zile, la începutul și în finalul călătoriei mele pe continentul nord-american. Gazdă mi-a fost doctorul Răchițan. El a „debarcat” acolo în urmă cu circa două decenii. E mehedințean de pe malul Dunării, de la Gura Văii și a studiat medicina la București, putându-ți povesti ore întregi despre anii studenției, despre prietenii „celebre” făcute atunci, de la Nichita Stănescu la Amza Pelea. Dar, a vrut să cutreiere și să cunoască lumea și oamenii. Acomodarea cu mediul american n-a fost deloc ușoară.

„Aici la!New York!am luat totul de la zero, ca orice emigrant. Primele luni hrana de bază a constituit-o bananele, căci erau cele mai ieftine! Dar am răzbit, am demonstrat că știu medicină și am fost acceptat, m-am impus ca medic!”

Deși a obținut cetățenia și pașaport USA, totuși n-a avut astâmpăr. Câțiva ani a fost în India, Nepal, Tibet, unde a cunoscut și practicile medicale ancestrale. A lucrat în mănăstiri și temple budiste!hinduiste.

„M-a ajutat să gândesc mai bine, mai simplu, să privesc organismul uman sub toate aspectele”. Lumea asiatică are mentalități, mod propriu de a privi viața, societatea, organismul uman, care nu concordă adesea cu cel al nostru, al europenilor. Iar nord-americanii sunt în fond tot europeni care au trecut Oceanul! Dacă europenii, pornind de la tradiția antichității greco-romane, pun în centrul preocupărilor omul, ca individ, măsură a tuturor lucrurilor în competiție, spre a ieși în față cel mai dotat, mai eficient, lumea asiatică, prin budism, confucianism și chiar islamism, îl înțeleg pe om ca un segment dintr-un tot, care înseamnă familie, clan, localitate, într-un raport de interdependență și sprijin reciproc. Poate că de aceea se vorbește acum mai mult de un conflict între civilizații!”

Doctorul Cristian Răchitan s-a specializat în osteopatie, adică acea parte a medicinei care se ocupă de oasele noastre. Care ne mai dor, se mai macină ori se rup, mai își schimbă locul prin luxații, ș.a.m.d.

Am discutat și despre asistența medicală în SUA, considerată foarte performantă și scumpă. Asigurările sunt foarte consistente, iar dacă nu ești înscris și cotizant, e foarte greu. El a lucrat inițial într-un cabinet din cartierul Queens. O consultație este achitată de agenție cu 60-120 dolari. La un cabinet ultradotat cum este al său, tarifele urcă până la 350-500 dolari. Ca urmare! nu apelează decât cei cu venituri mari. Dar și cheltuielile sunt pe potrivă. Să întreții un cabinet într-o clădire în centrul New York-ului, pe Fifth Avenue, vis-à-vis de celebrul turn Empire State Building, costă! Plus cel de la demisolul vilei din cartierul select Bayside.

Bayside este un orașel, cu administrație proprie (am întânit câteva afișe și postere electorale pentru alegerea noului primar și a consilierilor. Doar câteva!) din cadrul aglomerației urbane uriașe! numite New York. Americanii numesc acest megapolis în limbajul sec al inițialelor: S. M. S. A. – Standard Metropolitan Statistical Area. Principalele zone ale New York-ului sunt: insulele Manhattan și Long (numită și Staten Island – Richmond), iar pe continent, Bronx, Queens și Brooklyn, care din 1898 formează Greater New York, cu cele cinci cartiere (baronghs), primarul celui mai important barongh, adică Manhattan, fiind și primarul general al orașului.

Am locuit într-o extremitate, lângă Ocean, a marelui cartier Queens, numită Bayside. E considerată o zonă selectă rezidențială, liniștită, cu un mic port pentru iahturi și alte ambarcațiuni de agrement, cu gară, pe care circulă un tren suburban, care face legătura între Manhattan (Pann Station) și Port Washington.

Am fost și în altă zonă a cartierului numită Astoria, cu blocașoare, chiar standard, ca pe la noi, cu șiruri de căsuțe-vilă, lipite una de alta, cu zidurile placcate în cărămidă roșie, intercalate între case, depozite diverse, fabricuțe, chiar uzine.

Acolo locuiește și familia preotul Theodor Damian. În șirul de apartamente, după model văzut în insulele britanice, trăiesc familii venite din cele mai diverse părți ale lumii: Singapore, Lituania, Thailanda, Mexic, Hong Kong, Croația, iar el, din România. Locuința, casa sau apartamentul, reprezintă pentru americani, dar în special pentru noii veniți, o problemă care costă, poate cel mai mult. Există, desigur sisteme de creditare, dar trebuie să probezi că ai venituri care să-ți permită plata ritmică a ratelor. Care se pot întinde pe ani și chiar decenii! Când vrei să pleci în altă localitate!trebuie să găsești un client care să-ți preia și plata în continuare a ratelor către banca creditoare.

Străbătând apoi de la un capăt la altul teritoriul uriaș al SUA, am putut să văd unde și cum locuiesc americanii, urmând să detaliez pe parcursul popasurilor mele care au urmat.

La New York, în Bayside, am întâlnit doar case-vilă, cu grădini peisagistice în preajmă, unde prețul terenului este dublu față de cel al construcției propriu-zise și oricum, depășește un milion de dolari! Există și câteva blocuri cu 8-12 nivele, grupate în preajma unui complex comercial, dar și acestea au confort sporit, la standardele americane.

A fost o plăcere deosebită să mă plimb pe străzile cartierului purtând numere (mici pentru bulevarde –avenue- ex. 28; și mari pentru străzi-street- ex de la 200 la 240), dar și nume (ex. Bell).

Gazon, în perfectă stare, ronduri și peluze cu flori, care de care mai frumoase, copaci și arbuști ornamentali, dar și fructiferi, cu mere căzute în iarbă, roșii, mari, dar pe care nimeni nu se ostenea să le culeagă. Într-o țară în care spiritul de proprietate este aproape genetic înscris, în majoritatea cazurilor nu am întâlnit garduri care să delimiteze proprietățile. Am văzut în schimb alei laterale, având inscripții cu mențiunea:"Stradă proprietate privată. Interzis accesul neautorizat".

Era toamnă și cădeau frunze. De culori fascinante, de la roșu aprins până la galben fad ori auriu. Am întâlnit oameni special angajați ori proprietari care le adunau cu un fel de aspirator și le depozitau în saci de plastic, pe care, noaptea, îi ridicau mașinile salubrității.

Am văzut și oameni ieșiți la plimbare cu câinii. Dar, de regulă, cu lesă, plus având o pungă de plastic și o mănușă specială în mână. Spre a strânge fecalele lăsate de prietenul patrupe. Pentru că plăcuțe, puse din loc în loc, avertizau pe proprietarii de animale că sunt pasibili de o amendă de 100 de dolari, pentru « fapta » tovarășului de plimbare. Pe când și la noi asemenea obligații pentru iubitorii de patrupede!!

Americanii (cel puțin cei pe care i-am întâlnit, nu doar de origine română) nu prea au pasiunea de a-și petrece timpul în bucătărie. Dar cei mai nou veniți mai

păstrează tradiția locului de unde au plecat. Magazinele le oferă mâncare gata pregătită. Trebuie doar să o scoată din cutii, pungii, să o amestece și să o încălzească în cuptorul cu microunde. Cel mai adesea preferă să servească masa la restaurant, inclusiv când au musafiri. Fiind și eu musafir, am fost în restaurante cu gazdele.

La New York am preferat un local aflat în complexul comercial de lângă Bell Avenue, amenajat în stil american tradițional, frecventat în majoritate de tineri. Personalul care servea și debarasa era format tot din tineri, elevi ori studenți, care lucrau acolo în orele lor libere. Trebuie să aștepti până se eliberează locuri la masă, stând pe o bancă la intrare ori te mai plimbi și revii la ora indicată. Meniurile sunt bogate, variate, iar prețurile sunt modeste, raportate la veniturile lor (cam 10-12 dolari de persoană, două feluri de mâncare). Se bea, de regulă, suc, bere, câteodată vin, iar, « tărie »! n-am prea văzut să fie comandate, nici acolo, nici în alte părți, cu excepția barurilor.

Un obicei frumos în acele localuri cu mulți tineri: aniversarea unuia din grupul de prieteni, la masă venind toți chelnerii și cântând o urare de « La mulți ani », în ritm de sorcovă de la noi! Nu se stă mult, o seară întregă la masă! ci se servește, se toastează, plătește și pleacă, lăsând locul altor consumatori. Ca urmare, n-am văzut pe acolo persoane în stare de euforie bahică.

Am fost și la alte restaurante. La fel de intime. Cu muzică discretă la difuzare. Cu lume care servește masa fără vociferări sau gălăgie. Dacă cineva depășește măsura, apare chelnerul și-l atenționează. Există și bodyguards ce pot interveni, inclusiv poliția. Și!un alt obicei: pentru copii se oferă gratuit cărți de colorat cu creioanele aferente, spre bucuria celor doi nepoți ai doctorului!

Străzile și bulevardele cartierului se reuniau pe autostrada care, una din ele, parcurge malul spre golf, către Ocean, unde era debarcaderul. Acolo se găseau ancorate bărci și iahturi, mai mari sau mai mici.

Pe 30 septembrie, când m-am aflat prima dată în zonă, se încheia sezonul, ambarcațiunile intrând în hibernare. Sufla și un vânt dinspre larg, izbind valuri tot mai puternice, semne ale anotimpului rece. Unele vapoare au fost trimise de proprietari mai la sud, în insulă, către Florida, spre a se putea naviga cu ele în week-end ori alte scurte vacanțe.

În acel cartier cu lume cu venituri mari!am rămas surprins când am întâlnit, la intrarea într-un supermarket, trei cetățeni, două femei și un bărbat, care au adus cu ei, mașina (pentru că la ei se merge la cumpărături doar cu automobilul), câte 3-4 saci în care au adunat cutii metalice și sticle goale din plastic, pe care le introduceau în orificii speciale, primind în schimb, automat, un bon pe care era înscrisă contravaloarea cutiilor și sticlelor goale predate, bon pe care îl duceau la casieria magazinului, primind în schimb ceva dolari ori produse în valoare

echivalentă. Deși un cartier cu milionari, orice dolar se consideră că e valoros și nu trebuie lăsat nerecuperat. Mi-am amintit atunci de acțiunile noastre pionierești ori utc-iste de colectare a sticlelor, borcanelor și maculaturii pentru fondurile școlilor unde învățam! Între timp le-am uitat și chiar rușinat de ele. Oare de ce!

În primele zile ale prezenței mele în New York, ca urmare a apelului făcut către americani, spre a-și manifesta atașamentul față de țară, unitatea strânsă în fața dușmanului comun: terorismul, am întâlnit nu doar în New York, ci și prin toate statele străbătute (am numărat 24 din cele 50), în cele mai diverse locuri, postere mari cu lozinci având, de regulă, două devize: «United we stand » și «God bless America ». In plus, automobiliștii (și nu cred că există american major care să nu aibă mașină proprie – poți închiria una veche doar cu câteva sute de dolari) aveau cu ei, fluturând!drapele naționale, de la cele micuțe, până la eșarfe fluturând!ori afișate la ferestre. Ca să nu mai spun că mai la fiecare casă, la intrare, era arborat un fanion. La întoarcere la New York!spre mijlocul lui noiembrie!numărul fanioanelor parcă s-a mai diminuat. Am găsit în ziare și câteva comentarii mai malițioase, cum că cetățenii au răspuns chemării Președintelui, cumpărând doar fanioane, nu și acțiuni pentru redresarea Bursei!

Am întâlnit adesea spunându-se că New York-ul nu înseamnă America, iar Manhattan-ul nu reprezintă tot New York-ul. Orice se zice, ajuns acolo nu se poate să nu dorești să vezi insula aceea lunguiață!prinsă între apele Atlanticului și malurile râului Houston (care este și un fel de graniță între state, adică New York și New Jersey) din care s-au ridicat o pădure de blocuri, care din care mai înalte, ca într-o competiție!

Am fost de mai multe ori, atât cu autobuzul, autoturismul, metroul și trenul. Firește că la prima prezență acolo am rămas și eu impresionat, purtându-mi privirile pe sus, încercând să văd contururile clădirilor. Nu știai la care să zăbovești, căci zăreai altul și mai interesant, mai semeț!

Potrivit datelor statistice!Manhattan-ul este o insulă, o fâșie de pământ lungă de peste 19 km, cu o lățime care ajunge la 5 km, înglobând o suprafață de doar 57 km. p. 1624 este anul în care primii coloniști olandezi, în frunte cu Peter Minuit, au cumpărat de la indienii localnici teritoriul insulei, acoperit de pădure, dând în schimb câteva cuțite și podoabe din sticlă, în valoare de circa 30 de dolari. În prezent, doar un metru pătrat de teren pe insulă valorează de mai multe ori mai mult.

Deși am stat doar câteva zile în Manhattan, pot spune că am reușit să mă descurc și singur. De fapt nici nu-i prea greu. Oamenii foarte pragmatici, americanii au adoptat sistemul numerotării străzilor. Ca urmare, orientarea în spațiu ține mai mult de aritmetică, de operațiuni simple de adunare sau scădere, funcție de diferența dintre numărul unde te găsești și cel unde trebuie să ajungi.

Astfel, există numai 10 Avenue sau bulevarde, numerotate de la nord la sud de-a lungul perimetrului insulei, iar străzile, adică streets, cad perpendicular, de la est la vest, fiind, firește, mult mai numeroase, 150, datorită lungimii. La capete, îngustându-se perimetrul, s-au păstrat vechile denumiri, mai ales că una din ele a fost zona de unde a radiat așezarea. Este cea din jurul fortului Clinton (după numele unui ofițer de pe la 1817) și a parcului cu fortificații, Battery.

În preajmă se găsește strada Zidului, care proteja la începuturi așezarea de atacurile populației băștinașe care venea de pe continent, de pe celălalt mal al fluviului Houston, care se varsă în ocean acolo. Wall Street a devenit astăzi sediul Bursii New-York-eze, considerată cea mai importantă de pe planetă și care, pentru prima dată în existența ei după marea prăbușire din noiembrie 1933, și-a suspendat activitatea în 11 septembrie 2001. În apropiere, în dosul bisericii – fosta mănăstire Sf. Treime, se găsește o altă stradă, Liberty. Acolo se înălțau celebrele turnuri Gemene, World Trade Center. Până în acea tragică dimineață de 11 septembrie.

Când am ajuns pentru prima dată în Manhattan, adică sâmbătă 29 septembrie, la doar două săptămâni și jumătate de la catastrofa, perimetrul era blocat oamenilor. Doar cei în uniforme, cu banderole și ecusoane speciale puteau pătrunde. Un fum înecăcios, praf și iz pestiențial, în special de igrasie, se degajau până departe. Abia când m-am întors din periplul meu nord-american, am fost la fața locului.

Era tot o zi de sâmbătă, dar pe 10 noiembrie. Din cele 110 etaje ale turnurilor au mai rămas scheletele a 5-6 nivele. Câte o șuviță de fum se mai strecura de sub mormanul de dărâmături. Pe străzile de acces mai erau baraje de poliție care dirijau șirurile de camioane-basculante care transportau tonele de moluz, bare metalice, timp de două luni, încontinuu, ziua și noaptea, și tot mai aveau de lucru. Persista mirosul de igrasie, pentru că s-au turnat cantități uriașe de apă spre a înăbuși focul ce mistuia pe dedesubt ca un vulcan ascuns. Unii dintre curioși, asemenea celor care lucrau în perimetru, purtau măști albe prinse pe figură, spre a îndepărta mirosurile, praful care încă mai persista în urma acelei zguduiri telurice. Am întâlnit și panouri mari acoperite cu flori, mesaje de solidaritate, scrisori de adio către cei dragi striviți sub dărâmături. Pe un astfel de panou erau înșirate numele statelor de origine a celor morți. Nu lipsea cel al României cu trei victime.

Chiar în acele zile se aflau la New York numeroși șefi de state veniți la o Sesiune specială a Organizației Națiunilor Unite, al cărei sediu se găsește în cealaltă extremitate a insulei, chiar lângă mal, pe Primul Bulevard (Avenue). Între ei!și președintele nostru, Ion Iliescu. Despre întâlnirea cu el la sediul misiunii românești la ONU, mi-au vorbit elogios trei participante pe care le-am întâlnit la Biserica Anglicană din Astoria – Queens, unde se întâlnesc mulți membri ai